

Struktura a organizace
soudně lékařské
služby
v ČR

Ministerstvo
zdravotnictví

Ministerstvo
školství

Fakultní
nemocnice

Lékařské
fakulty

Zdravotnická část

Školská část

Ústavy soudního lékařství

Výuka

```
graph LR; A[Výuka] --> B[Studenti LF]; A --> C[Studenti práv]; A --> D[Policejní školy]; A --> E[Zdravotnické školy];
```

Studenti LF

Studenti práv

Policejní školy

Zdravotnické školy

Zdravotnictví

```
graph LR; A[Zdravotnictví] --> B[Pitvy]; A --> C[Toxikologie]; A --> D[Serologie]; A --> E[Histologie]; A --> F[Genetika];
```

Pitvy

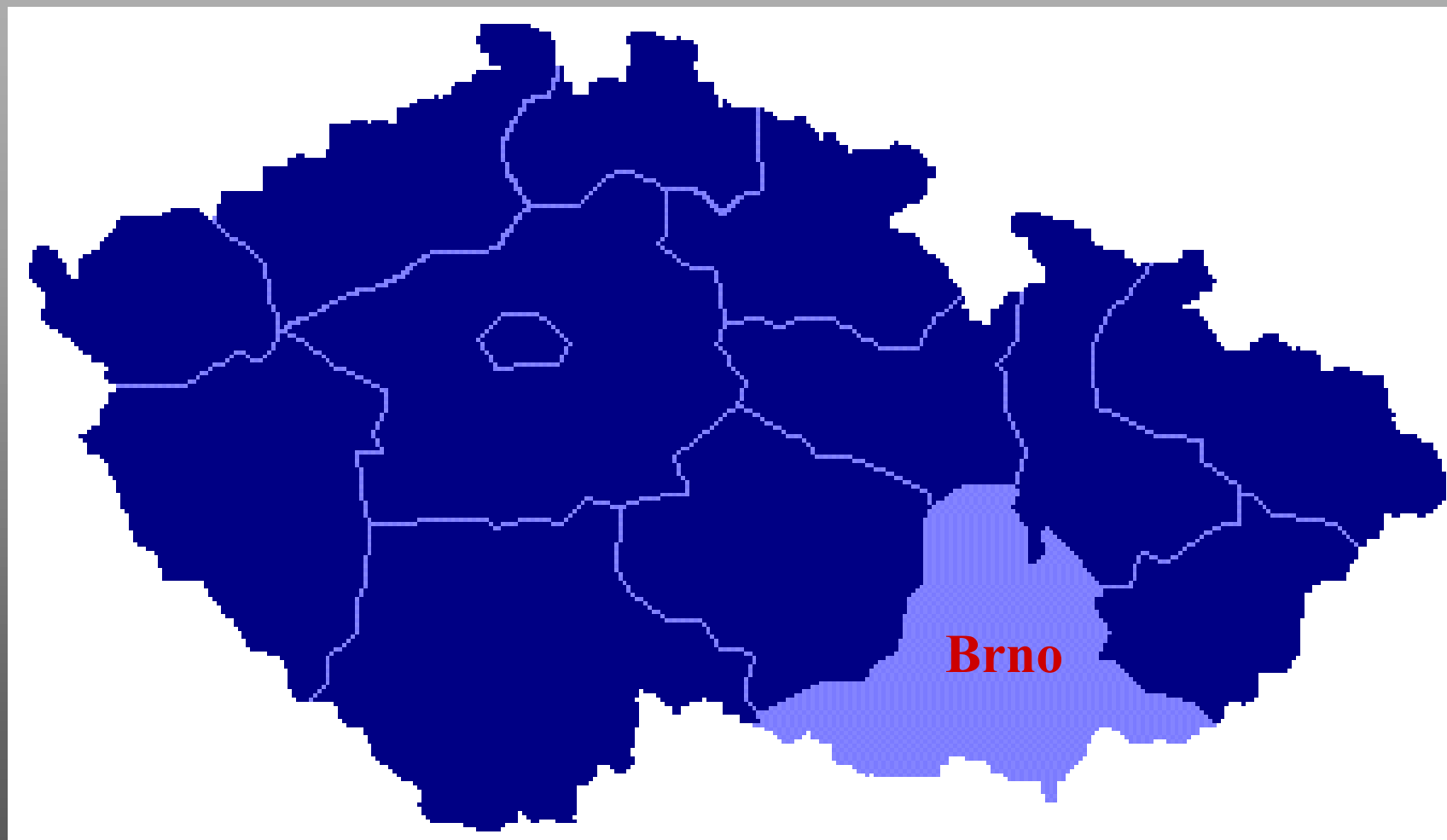
Toxikologie

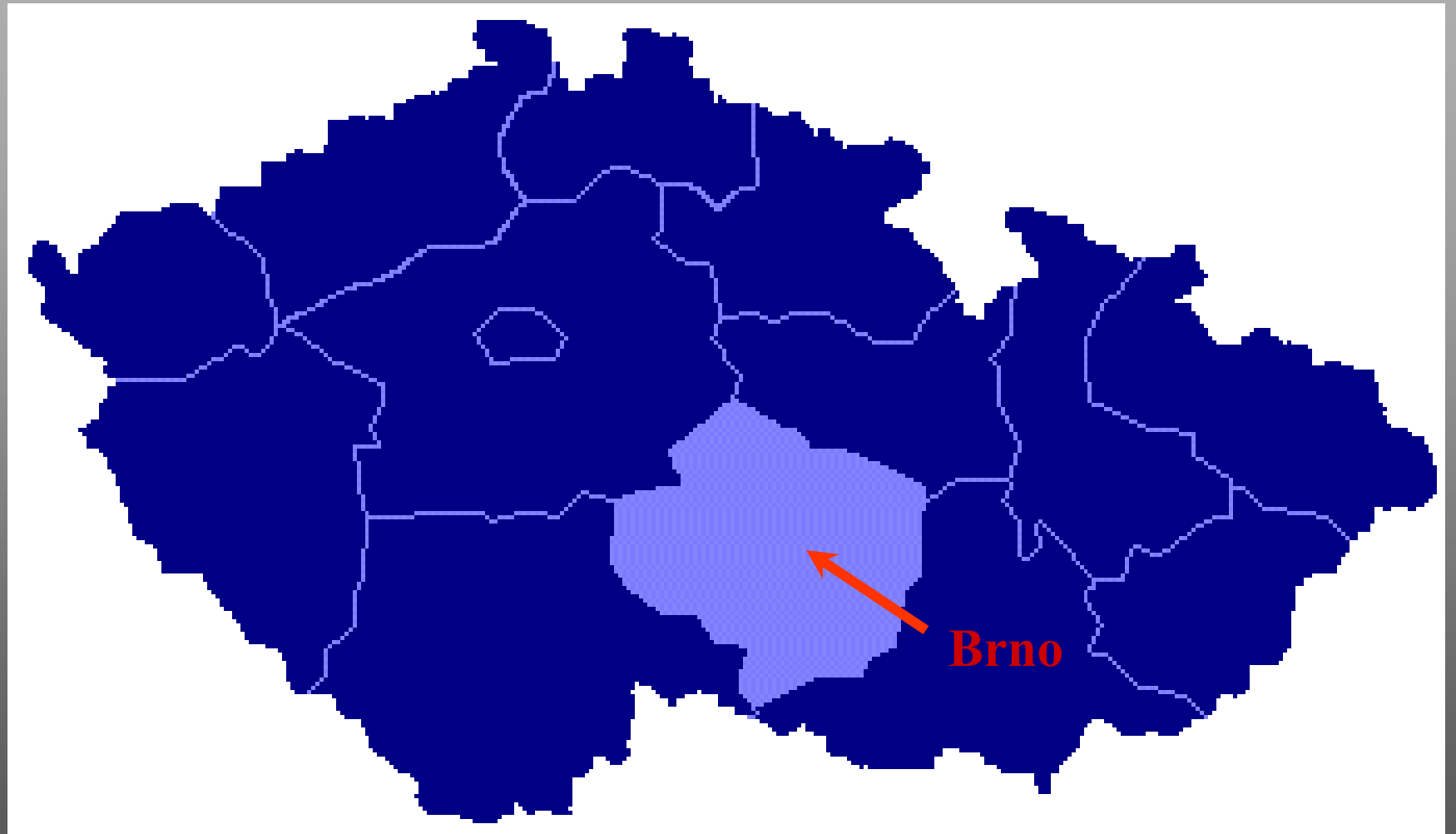
Serologie

Histologie

Genetika

ČR

Pitvy

(účel)

- Anatomické
- Patologicko – anatomické
- Zdravotní
- Soudní

Anatomické pitvy

Anatomické pitvy mohou provádět pouze univerzitní vysoké školy, které mají akreditovaný bakalářský nebo magisterský studijní program, jehož absolvováním se získává odborná způsobilost k výkonu zdravotnického povolání, na k tomu určených pracovištích; lze je provádět, pokud byly splněny podmínky pro použití těla zemřelého podle tohoto zákona. Převoz těla zemřelého k anatomické pitvě a zpět, provedení této pitvy a uložení těla zabezpečuje a náklady hradí univerzitní vysoká škola.

Povinné patologicko-anatomické pitvy

- u žen, které zemřely v souvislosti s těhotenstvím, porodem, potratem, umělým přerušением těhotenství nebo v šestinedělí, (**relativně**)
- u plodů z uměle přerušovaných těhotenství provedených z důvodů genetické indikace nebo indikace vrozené vývojové vady plodu,
- u dětí mrtvě narozených a u dětí zemřelých do 18 let věku, (**relativně**)
- u pacientů, kteří zemřeli při operaci, při nechirurgickém intervenčním výkonu, v souvislosti s komplikací navazující na operaci nebo nechirurgický intervenční výkon nebo při úvodu do anestézie,
- jestliže byl z těla zemřelého proveden odběr orgánu pro účely transplantací, tkání nebo buněk pro použití u člověka nebo odebrána část těla pro výzkum nebo k výukovým účelům;
- v případě, že k úmrtí došlo v souvislosti se závažnou nežádoucí příhodou při klinickém hodnocení humánního léčivého přípravku nebo s nežádoucí příhodou při klinických zkouškách zdravotnického prostředku nebo v souvislosti s ověřováním nových poznatků použitím metod, které dosud nebyly v klinické praxi na živém člověku zavedeny, nebo v případě podezření na tyto skutečnosti,
- v případě podezření, že k úmrtí došlo v souvislosti s odběrem orgánu za účelem transplantace nebo tkání nebo buněk pro použití u člověka.

Povinné pitvy zdravotní

- při náhlých a neočekávaných úmrtích, jestliže při prohlídce těla zemřelého nebylo možno jednoznačně zjistit **příčinu** smrti,
- při všech násilných úmrtích včetně sebevraždy, (**relativně**)
- při podezření, že úmrtí může být v příčinné souvislosti s nesprávným **postupem** při poskytování zdravotních služeb, které vyslovil zdravotnický pracovník zúčastněný na poskytování zdravotních služeb, lékař, který provedl prohlídku těla zemřelého, nebo osoba blízká zemřelému,
- při podezření, že úmrtí mohlo být způsobeno v souvislosti se zneužíváním návykových látek, (**relativně**)
- u osob, které zemřely ve výkonu vazby, **trestu** odnětí svobody nebo zabezpečovací detence

Pitva se neprovádí

Prohlízející lékař neshledá důvodu.

Příčina smrti je zcela jasná.

Provozní důvody (rozhodne vedoucí pracoviště, ale pouze za výše uvedených podmínek a musí informovat PČR)

Kolize povinných pitev (§ 88/4)

Jde-li současně o povinnou pitvu patologicko-anatomickou a zdravotní, provede se pitva zdravotní!

Nesouhlas oprávněné osoby s pitvou

- O neprovedení pitvy, se kterou je vyjádřen nesouhlas, rozhoduje prohlížející lékař nebo poskytovatel provádějící pitvu
- Možné u pitev nepovinných a **relativně povinných**
- Za splnění následujících podmínek:
 - příčina úmrtí je zřejmá
 - byl vysloven nesouhlas s pitvou (sám zemřelý nebo osoby blízké zemřelému)

Pitvy povinné **relativně** (rekapitulace)

- násilná úmrtí včetně sebevraždy
- podezření na úmrtí způsobené v souvislosti se zneužíváním návykových látek
- ženy zemřelé v souvislosti s reprodukcí
- děti

Pitvy povinné **absolutně** (rekapitulace)

- jestliže při prohlídce těla zemřelého nebylo možno jednoznačně zjistit příčinu smrti
- při podezření, že úmrtí může být v příčinné souvislosti s postupem non lege artis
- u osob, které zemřely ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence
- u plodů z uměle přerušovaných těhotenství z genetické indikace
- úmrtí při operaci a jiném intervenčním výkonu
- úmrtí v souvislosti s lékařským experimentem
- úmrtí v souvislosti s odběrem orgánu za účelem transplantace nebo tkání nebo buněk pro použití u člověka
- jestliže byl z těla zemřelého proveden odběr orgánu pro účely transplantací

Rozhodnutí o provedení pitvy neurčené prohlížejícím lékařem

- Poskytovatel provádějící pitvu může rozhodnout **o provedení** patologicko-anatomické nebo zdravotní pitvy, i když nebyla určena lékařem provádějícím prohlídku těla zemřelého!!!

Např. úmrtí v cizině

Koordinace
činnosti mezi
soudním lékařem
a orgány činnými
v tr. řízení

105/1 tr. řádu:

Je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující, přibere orgán činný v trestním řízení znalce. V přípravném řízení přibírá znalce ten orgán činný v trestním řízení, jež považuje znalecký posudek za nezbytný pro rozhodnutí, pokud byla věc vrácena k došetření, státní zástupce, a v řízení před soudem předseda senátu.

O přibrání znalce se vyrozumí obviněný a v řízení před soudem též státní zástupce. Jiná osoba se o přibrání znalce vyrozumí, je-li k podání znaleckého posudku třeba, aby tato osoba něco konala nebo strpěla.

Znalci zdravotnictví všech oborů

Vždy je třeba vybrat znalce, který je pro svoji
činnost náležitě vzdělán a školen

nejčastější chyby:

- chirurgie
- alkohol

Činnost znalce v oboru soudní lékařství

1. Posuzování poškození zdraví
živých pacientů

2. Posuzování okolností úmrtí.

Posuzování poškození zdraví u živých osob.

1. Posuzování mechanických příčin.
2. Posuzování hladin alkoholu, toxických látek a drog.

Hodnocení poškození zdraví
předcházející smrt
tj. soudní pitva
(§ 115 tr. řádu)

Vznikne-li podezření, že smrt
člověka byla způsobena
trestným činem, musí být
mrtvola prohlédnuta a pitvána.

105/4 tr. řádu

Jestliže jde o objasnění skutečnosti zvláště důležité, je třeba přibrat znalce dva. Dva znalce je třeba přibrat vždy, jde-li o prohlídku a pitvu mrtvoly (§ 115).

K prohlídce a pitvě mrtvoly nesmí být přibrán jako znalec ten lékař, který zemřelého ošetřoval pro nemoc, která smrti bezprostředně předcházela."

Činnost lékaře na místě nálezu mrtvého

prohlídka

zemřelého pro potřeby zdravotnické

- * lékař ZZS,
- * lékař praktický,

ohledání

zemřelého právní úkon pro potřeby orgánů činných v tr. řízení a je součástí ohledání místa činu

lékař - znalec jmenovaný Krajským soudem (nebo Ministrem spravedlnosti) pro obor soudní lékařství

Prohlídka

1. jako první a hlavní úkon - dotyčný člověk je opravdu mrtvý, tedy **konstatuje smrt**
2. pokud je to možné **dobu smrti**
3. pokud je to možné **příčinu smrti**.
4. Vyplní potřebné **doklady** (List o prohlídce mrtvého, Průvodní list k pitvě a Příkaz ke zdravotnímu transportu).

V těchto dokumentech, podle okolností a vlastního uvážení v souladu s Vyhláškou 19/88 Sb. nařídí pohřeb v zákonné lhůtě, nebo provedení pitvy na soudním lékařství.

Pokud o má zájem o výsledek pitvy a písemně o něj požádá, má soudní lékařství povinnost jej, opět písemně, informovat formou odborného vyjádření. Stejně tak má povinnost soudní lékařství vypracovat odborné vyjádření na žádost org. činných v tuz. řízení.

Pokud si prohlízející lékař není jistý

je zcela dostačující i částečně vyplněný:

- * List o prohlídce mrtvého s uvedením dostupných údajů,
- * Průvodní list k pitvě na soudním lékařství
- * šetrný transport těla k pitvě ve vaku (aby nedošlo k event. ztrátě předmětů doličných).

Je lepší podávat informace sice strohé, ale ověřené, než záplavu hypotéz. Nikdo nemůže mít prohlízejícímu lékaři za zlé pokud do Listu o prohlídce mrtvého napíše:

„Totožnost neznámá“

„Příčinu smrti na místě nelze bezpečně zjistit“.

Roč. č. _____ svazek _____ ročník _____

List o prohlídce mrtvého

Rok: _____
 Ošetřovací číslo: _____
 Číslo listu o prohlídce: _____
 Číslo pitevního protokolu: _____

1. Jméno: _____ Příjmení: _____ roz.: _____
 (Při změně jména nebo příjmení u též jméno nebo příjmení dřívější)
2. Datum narození: _____ rodné číslo _____ 3. Pohlaví: _____
 (u nezaměstnaných uvést přibližné stáří)
4. Rodinný stav: _____ 5. Státní příslušnost: _____ 6. Národnost: _____
7. a) Zaměstnání: _____ b.) Zaměstnavatel: _____
 c) Zdroj obživy: _____ 8. Nejvyšší ukončené vzdělání: _____
9. Rodiště: obec: _____ ulice, číslo: _____
 okres: _____ kraj (u cizinců stát): _____
10. Bydliště: obec: _____ ulice, číslo: _____
 (u novorozenců bydliště matčino)
 okres: _____ kraj (u cizinců stát): _____
11. a) Jméno a příjmení manžela (ky) i zemřelého(é): _____ roz.: _____
 b) Datum narození manžela (ky): _____ pokud žije, rodné číslo: _____
12. Datum a místo uzavření manželství: _____
13. Jméno a příjmení otec: _____ pokud žije, rodné číslo: _____
 rodičů zemřelého: _____
 matka: _____ r. roz.: _____ pokud žije, r. č.: _____
14. Datum úmrtí: _____ 15. Jde o prohlídku mrtvé narozeného dítěte? _____ Ano - ne
 (den, měsíc, rok - hodina) (nápadně zaškrtněte)
16. Místo úmrtí: _____ 17. Kde nastalo úmrtí? _____
 (nález mrtvol) (adresa) (doma, v nemocnici, v léčebném ústavě, na ulici, při převozu apod.)
18. Kým, kde a od kdy byl zemřelý naposled léčen: _____

19. Příčina smrti (podle klinického nálezu)		Přibližná doba mezi začátkem onemocnění a smrtí	Znak Podrobného seznamu MKN
I.	Nemoc (stav), která (y) přímo vedl (a) k smrti (bezprostřední příčina smrti)**	a)	
	Předchozí příčiny, tj. chorobné stavy, jsou-li jaké, které způsobily stav uvedený pod a);	b)	
	prvotní příčina (základní nemoc, hlavní nemoc) se uvede nakonec pod c)	c)	
II.	Jiné závažné chorobné stavy nebo změny, spolupodmiňující smrt, které nebyly v příčině souvislosti s nemocí nebo stavem uvedeným pod I. a)		

- ** To neznamená způsob smrti (např.: srdeční selhání, anémie apod.), nýbrž nemoc, úraz nebo komplikaci, které způsobily smrt.
20. Šlo o přenosnou nemoc? _____ Ano - ne _____ 21. Šlo o nemoc z povolání? _____ Ano - ne _____
 (zaškrtněte a uveďte mechanismus smrti, např. pád z výše, obědění, přejetí vlakem, zabíjení zvířetem, přejetí traktorem apod.)

- Souřadnice ozdoby nebo protězy z drahých kovů _____
23. a) U dětí: 1. mrtvé narozených _____
 2. zemřelých _____
 do 1 roku: zralé-nezralé (zaškrtněte)
 do 24 hodin po porodu: délka života v hod.: _____
 do 15 let: rodiče manželé? Ano - ne (zaškrtněte)
 Má matka výdělečné povolání a jaké? _____
- b) U zemřelých žen: počet živě narozených dětí _____
- Při narození
 hmotnost v g: _____
 délka v cm: _____
24. Návrh prohlášení lékaře: _____
 (návrh k pívné, zdravotně bezpečnosti opatření, lhůta a způsob pohřbu)

V _____ dne _____
 (místo prohlídky) (den, měsíc, rok - hodina prohlídky)

25. Závěrečná diagnóza po provedení pitvy.		Přibližná doba mezi začátkem onemocnění a smrtí	Znak Podrobného seznamu MKN
I.	Nemoc (stav), která (ý) přímo vedl (a) k smrti (bezprostřední příčina smrti)**) Předchozí příčiny, tj. chorobné stavy, jsou-li jaké, které způsobily stav uvedený pod a); prvotní příčina (základní nemoc, hlavní nemoc) se uvede nakonec pod c)	a) _____	
		b) _____	
		c) _____	
II.	Jiné závažné chorobné stavy nebo změny, spolupodmínující smrt, které nebyly v příčinné souvislosti s nemocí nebo stavem uvedeným pod I. a)		

**) To neznamená způsob smrti (např.: srdeční selhání, astenie apod.), nýbrž nemoc, úraz nebo komplikaci, které způsobily smrt.

26. Šlo o přenosnou nemoc? Ano - ne 27. Šlo o nemoc z povolání? Ano - ne

28. Šlo o pracovní úraz, náhodný úraz, vraždu, sebevraždu? (zakrtejte a uveďte mechanismus smrti, např. pád z výše, obětní, přejetí vlakem, zabítí zvířetem, přejetí traktorem apod.)

V _____ dne (místo pitvy) (den, měsíc, rok - hodina pitvy) Razítko a podpis pitvajícího lékaře

Povolení pohřbu žehem

Datum pohřbu: _____ Místo pohřbu: _____ Proti pohřbu žehem jsou - nejsou námitky

V _____ dne Razítko okresního úřadu
V _____ dne Razítko (podpis) okres. oddělení min. zdravotnictví, policie ČR

Povolení převozu k pohřbení

Povoluje se pod čj. _____ ze dne _____ převoz do: _____

V _____ dne Razítko okresního úřadu

Hlášeno k zápisu do matriky dne: _____

Výkaz pro ČSÚ vyhotoven dne: _____ a odeslán dne: _____

Úmrtí list a žádost o pohřebné vydány dne: _____

V _____ dne Razítko a podpis matrikáře

POUCENÍ

Prohlázející lékař vyplní a podepíše list nejpozději 14 dnů po obetření jiným lékařem než prohlázejícím vyplní a podepíše diagnostickou část listu obetřelý lékař, v pochybných o příčině smrti po poradě s odborným lékařem.

Jestliže prohlázející lékař byl zároveň obetřelým lékařem, musí podle § 3 odst. 1 vyhl. MZd č. 471/96 Sb. provést prohlášení zraněného jiným oprávněným prohlázejícím lékařem, který vyplní a podepíše list. Byla-li provedena pitva, není nutné provádět pohřbu žehem povolený obetřelým lékařem.

Úmrtí zjištěné prohlázejícím lékařem doložením všech tří vyhotovení matriky příslušného podle místa úmrtí nebo místa nemoci nejpozději následujícího dne po smrti. Mě-li být mrtveva pitva mimo matriční obvod, dovolojí prohlázející lékař matrikátů nejpozději předložení osvědčení smrti (č. čl. 14 168 0) a odešle zejména vyplněný list a mrtvovou k pitvě. Přivázející lékař po pitvě odešle dvě vyhotovení matriky příslušnému podle místa úmrtí. Jedno vyhotovení vydá obětnímu pohřbu. List musí být vyhotoven čitelně ve všech rubrikách, jména a diagnózy musí být vyplněny stejnym nebo litékovým písmem.

Lékařská potvrzení, povolení pohřbu žehem a povolení převozu k pohřbení, obsahují na listu, obsahují zvláštní lékařská vyjádření a povolení z lékařské pohřbu, potvrzení k pohřbu žehem nebo k převozu mrtvého.

K jednotlivým rubrikám:

7. Pod písmenem a) zanesete a b) zanesete a) vědění vztahující se k úmrtí nebo jeho životní, u dítěte jejich poslední zanesete a zanesete.

Zanesete vyplněno co nejpráveji (např. havíř, prodáváč, frézák, učitel, přivodčí, chovatel, dělník, umělec).

Zanesete uveďte podle kódy: státní sektor, ZD, ostatní družstvo, samostatná hospodářská, svobodná povolání.

Zboží obilny zraněného uveďte podle kódy: vyřezávané činnosti, zranění na vyřezávání (matrikační dom. dříví), důchodce, zranění na důchodce.

8. Mrtvová škála: zvláštní vyřezávané (jezci a nebo mrtvová škála 13 let) v jedné ze čtyř skupin: základní (včetně sekundárního), střední bez moštů (střední vyřezávané), střední s moštů, vysokodělní.

15. Pohládka nově narozeného dítěte odlišné od pohládky zemřelého osoby náležející záznamu slova "Ano": Mrtvé narozené dítě je mrtvý plod narozený po 28 týdnech těhotenství. Nelze-li určit délku těhotenství v týdnech, je rozhodující hmotnost plodu. Mrtvý plod s hmotností 1000 g nebo více se považuje za mrtvé narozené dítě. Plod těžší než 1000 g je potom a list se na něj nevztahuje. Po ukončení těhotenství a více plody, z nichž alespoň jeden má známky života nebo mrtvého dítěte, musí být všechny plody hlášené jako narozené děti.

16. Místo úmrtí je adresa místa úmrtí nebo místa narození.

18. Byl-li zemřelý léčen v nemocnici, uveďte na kterém oddělení.

19. V části I. je uvedena podstatnost kauzálně spojených stavů, které vedly přímo k smrti, a to tak, že na prvním místě je bezprostřední příčina smrti, na posledním místě pod c) pak prvotní příčina smrti, tj. nemoc nebo zranění, jímž začal teprve chorobný jev vedoucí k smrti. Prvotní příčina je určena pro stanovení zprávového a proto je s ní nemoc hlášená, tj. nejzávažnější.

V části II. se uvádějí další nemoci, které měly vliv, ale nemohly mít, vliv na letální ukončení nemoci, jestliže a hlavní podstatnost přímo nesouvisí.

Příklady vyplnění

- I. a) Infarkt myokardu
b) _____
c) Skleróza tepen větvících
- II. Chuvácká brečchadla
1. a) Sepkémie
b) Gangrén
c) Dužeróza
- II. a) Krvácení do mozku (úroveň pivoča)
b) Sekundární hyperemie při arterioskleróze
c) Celková arterioskleróza
- I. a) Akutní nekrotizující jater
b) Chřbta jater
c) Infekční zátiž jater
II. technická fibróza myokardu
- Po záznamu druhu vztahu příčiny smrti uveďte ještě podobně mechanismus smrti, aby bylo umožněno zpracování podle dodatekové klasifikace vztahující příčinu poranění a smrti. Z.
- Zvláštní diagnóza po provedení pitvy je určena a přibližně dle vyřezání, stanovuje se ostaním zjištěním za života nemocného k výsledkům pitvy a dalších vyšetření po smrti. Pro vyplnění platí pravidla u bodu 19.
- Viz pověření u bodu 22.

